

Høyres programkomite

10.06.2016

God start og gode jobber

NITO - Norges Ingeniør- og Teknologorganisasjon er Norges største organisasjon for ingeniører og teknologer med 81 000 medlemmer, som er tilknyttet alle sektorer i samfunnet.

Norge har de siste to årene opplevd store nedbemanninger og økende arbeidsledighet på grunn av sterkt fallende oljepris og påfølgende bortfall av oppdrag til leverandørindustrien. På sikt kan økende arbeidsledighet, utenforskap og fallende petroleumsinntekter utfordre velferdssamfunnet. Det er blant ingeniør- og ikt-yrker man har sett den sterkeste veksten i ledighet i NAVs statistikker og den samme utviklingen ser vi blant våre medlemmer. Veksten i ledigheten rammer medlemmer i alle fylker, men er likevel svært skjevt fordelt. Rogaland er det fylket som er desidert hardest rammet med en ledighet blant NITOs medlemmer på 6,7 prosent.

Norge har brukt betydelige midler i å utdanne ingeniører og teknologer, og vi har ikke råd til å la ingeniører gå arbeidsledige. *Se vedlagt notat om ledighetssituasjonen, og NITOs tiltak.

For programperioden 2017 – 2021 er NITO opptatt av at Norge skal møte både petroleumskrisen, klimautfordringene og det digitale skiftet. Våre innspill omhandler Høyres program for «**en god start på livet**», «**en god jobb å leve av**» og «**grønn hverdag**».

En god start på livet

Skole og høyere utdanning

En nøkkel til verdiskaping er å starte med de som skal bygge samfunnet for fremtiden. Rett kompetanse blant fremtidens arbeidstakere er også viktig for å unngå utenforskap. NITO ønsker en forsterket satsing på utdanninger som bidrar til innovasjon og nyskaping. Utdanningsretninger som bygger på realfag og teknologi vil være svært viktig for å skape nye, grønne og fremtidsrettede ideer og bedrifter.

Teknologiutvikling er viktig for å løse store utfordringer samfunnet står overfor, det være seg klimautfordringer, riktig energiforsyning og rent vann, samt å bekjempe sykdommer og å gi befolkningen en verdig alderdom. For å løse disse og mange andre utfordringer lokalt, nasjonalt og globalt, må vi utdanne ingeniører og teknologer som kan skape fremtidens teknologiske løsninger. Da må utdanningsinstitusjonene ha en reell mulighet til å prioritere en kvalitetsheving i ingeniør- og teknologiutdanningene.

- Finansiering av ingeniør- og teknologiutdanningene må styrkes. Til tross for at dette er kostnadskrevenende utdanninger, er de i dag plassert i nest laveste finansieringskategori. Dette betyr at de utdanningene som skal sikre fremtidig norsk innovasjon, grønn konkurransekraft og verdiskapning, er underfinansiert.¹
- Gjøre teknologifag samt fagene «Teknologi og design» og «koding/programmering» obligatorisk. Satsing på realfag i ungdomsskolen er viktig for å redusere frafall på videregående og dermed utenforskap i framtidens arbeidsmarked.²

---

¹ NIFU Rapport 52-2014: Hva koster en student? <https://brage.bibsys.no/xmlui/handle/11250/273603>

² <http://forskning.no/matematikk-samfunnsokonomi-skole-og-utdanning/2013/01/matte-bestemmer-fracfall-i-skolen>

- De regionale vitensentrene bør få en opptrapping av sitt årlige tilskudd for oppfylle den nasjonale realfagsstrategien «Tett på Realfag». Vitensentrene kan styrke realfagsundervisningen i skolene, blant annet gjennom kreativitet, innovasjon og digital kompetanse. Alle elever og lærere i Norge må få tilgang til et vitensentertilbud.
- Styrke rådgivningstilbudet i grunn- og videregående skole slik at elever kan ta mer informerte valg. Dette kan spesielt bidra til å øke rekrutteringen av kvinner til fag de er underrepresentert. I dag er kun 23 % av sysselsatte ingeniører kvinner.

God jobb å leve av

1. Arbeidsliv

Bruk av teknologi kan skape utfordringer for arbeidstakeren f.eks. gjennommangel på skille mellom arbeid og fritid. Brukt riktig kan tilgjengelighetsteknologi skape mer fleksibilitet i arbeidshverdagen for den enkelte. Likevel strekker mange arbeidstakere seg langt for å imøtekomme virksomhetens behov, mens de fleste arbeidsgivere fortsatt er konservative når det gjelder oppmøteplikt og kjernetid. Den norske modellen og trepartssamarbeidet har vil være en nøkkelfaktor for Norges økonomiske suksess framover.

- Faste ansettelse må være hovedregelen i norsk arbeidsliv.
Ny arbeidsmiljølov har virket i under et år. Det er for tidlig å vurdere effekten av de nye reglene. NITO vil benytte tillitsvalgtapparat og medlemsundersøkelser til å følge utviklingen i bruken av midlertidige ansettelser.
- Legge til rette for å bevare og utvikle av den norske modellen i arbeidslivet.
- Fleksibel arbeidstid må utgjøre et reelt gode for arbeidstaker.
Utvidelse av rammene for avtaler om alminnelig arbeidstid er lovfestet under henvisning til at man skal ta hensyn til både arbeidsgiver og arbeidstakers behov. Vår erfaring er at avtaler om arbeidstidsordninger først og fremst inngås for å ivareta arbeidsgivers behov. Avtaler om fleksibel arbeidstid bør i større grad åpne for valgfrihet for arbeidstakere når det gjelder arbeidstidens plassering. De fleste fleksitidsavtaler har kjernetid og begrensninger når det gjelder avspasering av plusstid som gir lite rom for valgfrihet. Det bør kartlegges i hvilken grad de nye reglene gir for større fleksibilitet for arbeidstaker.
- Å skille fritid og arbeid er viktig for å beskytte den enkeltes helse og familieliv.
NITO har ikke en enkel løsning på hvordan, men mener det er viktig å løfte problemstillingen. Behov for bevisstgjøring når det gjelder fordeler og omkostninger ved utvisking av skille mellom jobb og fritid. Her har både arbeidsgivere og arbeidstakere felles interesser og felles ansvar.
- Den generelle aldersgrensen i arbeidsmiljøloven må fjernes.
NITO opplever et press for at eldre arbeidstakere skal slutte. Vi får saker der medlemmer ønsker å jobbe, men som ikke får det pga. alder. En annen utfordringer at det i bedrifter som nedbemanner gis det insentiver til seniorer til å gå av med AFP ved fylte 62 i stedet for å fortsette i sin stilling.

2. Ny næring og nye jobber

De siste to årene mange ingeniører blitt arbeidsledige, mens deler av næringslivet opplever at de ikke får tak i ingeniører med riktig fagkombinasjon. Dessuten er samfunnet avhengig av ingeniørkompetanse for å møte både klimautfordringene og det digitale skiftet.

Næringslivet må omstilles og utvikles slik at Norge får flere ben å stå på. Gjennom omstilling av arbeidstakernes kompetanse kan Norge bli klargjort for en grønnere og mer digital fremtid. I tillegg må rammebetingelsene bidra til at bedriftene kan utvikle og ta i bruk ny teknologi. Digitalisering er en nøkkel til økonomisk vekst og næringslivet må gjøres bedre i stand til å møte det digitale skiftet.

- Innføre KompetanseFUNN etter modell fra SkatteFUNN, gjennom skattefradrag for satsing på kompetanseutvikling for de ansatte i virksomheten.
KompetanseFUNN ble nylig fremmet som Dok. 8 forslag av KrF, men fikk ikke flertall. Det ble henvist til at det er mer effektivt med direkte tilskudd. Spørsmålet er hvilke tiltak Høyre kan tenke seg? Erfaringsbasert kompetanse i bedriften er like viktig som forskning, men mange bedrifter investerer for lite i dette. Det er behov for å stimulere til samarbeid mellom bedrifter og utdanningsinstitusjoner om f.eks. tilpassede kurs.
- Sammen med næringslivet og organisasjonene i arbeidslivet etablere en High tech-strategi som etablerer mål og virkemidler for digitalisering av industrien. Dette må bli Norges versjon av det tyske Industrie 4.0. NITO har gått sammen med Fellesforbundet og Tankesmien Agenda, for å undersøke hva norske industribedrifter gjør for å omstille seg mot digitalisering og automatisert framtid. Utgangspunktet er at menneskene skal bruke teknologien og at det vil være behov for investering i kompetanse gjennom hele livet.
- Satse på datahaller i Norge gjennom gunstige skatte- og avgiftsregler, og tilrettelegging av kompetansmiljøer med kapasitet til å både drift, vedlikehold og lagring av data for de store IT-selskapene og for offentlige virksomheter.
Stortinget ber Regjeringen utarbeide strategi for etablering av grønne datasentre. Høyre var mot Stortingets vedtak om at elavgiften for datasentre med uttak av under 5 MW kraft reduseres.
- Utrede den reelle kostnaden ved offshoring versus fortsatt bruk av arbeidskraft i Norge. Offshoring utgjøre en fare for kompetanseforvitring gjennom at kompetansearbeidsplasser tas ut av landet.
Offshoring krever høy internt kompetanse for å ha kontroll med underleverandøren. Uten at noen internt daglig jobber med det samme oppgavene forvitrer kompetansen. Større krav til sikkerhetskompetanse for ansatte som skal ha tilgang til dataene vil gi bedrifter et mer reelt bilde av kostnader ved offshoring.
- Innføres en offentlig godkjenningsordning for offshoring, for eksempel gjennom Datatilsynet, for å redusere sikkerhetsrisikoen forbundet med lagring av data i utlandet.

Grønn hverdag, grønt næringsliv

Med ingeniør- og teknologhjelp kan vi sørge for å implementere fremtidsrettede teknologier, som også kan bidra til å styrke Norges grønne konkurransekraft. For å klare oppfylle internasjonale forpliktelser vil det være behov for å gjøre petroleumsnæringen, fastlandsindustrien og samferdselen grønnere.

NITO er i gang med å utrede hvordan norske ingeniørers erfaring og kompetanse kan benyttes til grønn nærings- og teknologiutvikling i ulike sektorer i økonomien. I samarbeid med våre medlemmer og fagutvalg skal vi finne løsninger på klimautfordringene og ikke minst peke på hva Norge bør satse innen klima- og miljøfeltet i årene som kommer. **Arbeidet skal ferdigstilles i løpet av høsten.**

- Myndighetene må bidra til utrulling av klimaløsninger gjennom offentlige anskaffelser.
- Næringslivet må stimuleres til å sette eget energiforbruk og klimagassutslipp på agendaen. Myndighetene må etablere rådgivning og stille kompetanse om energieffektiviseringstiltak og støtteordninger til rådighet for mindre virksomheter. **Små bedrifter mangler denne kompetansen.**
- Det ligger betydelig ubenyttet potensiale i å tilrettelegge for klima og miljø på arbeidsplassen; både gjennom at bedriften selv medvirker til en bærekraftig utvikling og at det inngås

---

miljøvennlige tariffavtaler mellom arbeidsgiver og arbeidstaker. Dette skjer med stort hell i England. **Høyre bør kunne utfordre næringslivet på dette.**

- Øke investeringer i kollektivtransport og infrastruktur for å nå målene i Parisavtalen. Norske ingeniører og teknologer vil være nøkkelaktører i omleggingen av transportsektoren.
- Øremerke midler til klimarådgivere i kommunen ved gjeninnføring av MIK-reformen. **Slike rådgivere finnes i dag, men er frivillig. Det er nødvendig med flere ingeniør- og teknologstillinger i kommunene for å skape sterke fagmiljøer som både kan arbeide med klimatilpasningstiltak og utslippsreduksjoner. Fra 1992 til 1996 øremerket staten penger til miljørådgivere i kommunene gjennom den såkalte «MIK-reformen». Etter hvert som midlene forsvant, forsvant også gradvis ingeniører og teknologer fra kommunal sektor.**

Med vennlig hilsen

Trond Markussen
President